

RAAP-NOTITIE 342

Plangebied Noordwijkerweg 49

Gemeente Rijnsburg

Een inventariserend archeologisch onderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Rijnsburgse boys

Project: archeologisch onderzoek plangebied Noordwijkerweg 49 (gemeente Rijnsburg)

Titel: Plangebied Noordwijkerweg 49, gemeente Rijnsburg; een inventariserend
archeologisch onderzoek

Status: eindversie

Datum: mei 2003

Auteur: drs. D.G. Bedeaux

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2003\RYNT\N0342-RYNT.qxd

Projectcode: RYNT

Projectleider: drs. D.G. Bedeaux

Projectmedewerker: drs. J.H.M. van Eijk

ARCHIS-waarnemingsnummer: niet van toepassing

Autorisatie:

drs. I.A. Schute

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2003

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Rijnsburgse boys heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 8 april 2001 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw van tribunes, kleedruimtes en VIP-rooms aan de Noordwijkerweg 49 te Rijnsburg. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek zijn in het plangebied geen archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Rijnsburgse boys heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 8 april 2003 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw van tribunes, kleedruimtes en VIP-rooms aan de Noordwijkerweg 49 te Rijnsburg. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van onderhavig onderzoek was het opsporen van dergelijke resten en (indien mogelijk) een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied en archeologische verwachting

Het plangebied ligt aan de Noordwijkerweg 49 op het terrein van voetbalvereniging de Rijnsburgse boys (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 30F van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 90.450/468.580. Het perceel staat kadastraal bekend onder nummer 6084. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als sportveld. Voor het gebied geldt een hoge tot middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf het Neolithicum (zie § 2.2).

1.3 Onderzoekopzet en richtlijnen

Onderhavig onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek. Eventueel waarderend onderzoek kan in een later stadium plaatsvinden.

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het *Handboek ROB-specificaties* (Brinkkemper e.a., 1998) en conform de *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie* (Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om, ten behoeve van het veldwerk, de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied ligt op de noordelijke rand van de Rijnafzettingen, die een landschap doorsnijden dat gedomineerd wordt door parallel aan de kustlijn liggende strandwallen met daartussen strandvlakten. In de relatief laaggelegen vlakten vond veengroei plaats (Hollandveen). Vanuit de Rijnmond, die een breed, trechtervormig estuarium vormde, zijn kleiige en zandige sedimenten afgezet die het veenpakket en de flanken van de strandwallen afdekken. De zandige sedimenten betreffen geul- en oeverafzettingen; de kleiige sedimenten betreffen komafzettingen (Van der Meer, 1952).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit een tuineerdgrond: lichte zavel met grondwatertrap IV (Stiboka, 1982: code EK19).

Archeologie

In het mondingsgebied van de Oude Rijn zijn sporen van bewoning aangetroffen daterend vanaf de IJzertijd (Bult & Hallewas, 1990; Hallewas, 1986; Van Heeringen, 1992; Sarfatij, 1977). Uit het gebied rond Rijnsburg zijn met name vindplaatsen uit de Middeleeuwen bekend. In de directe omgeving van het plangebied liggen deze vindplaatsen allemaal op oeverwallen.

Resten van middeleeuwse nederzettingen zijn aangetroffen ten zuidwesten van het plangebied op vindplaats 'De Woerd' (datering 6e tot 8e eeuw; ARCHIS-

waarnemingsnummer 33475; Sarfatij, 1977; Bult & Hallewas, 1990), op vindplaats 'Christelijk Hervormde Kerk' (datering 10e en/of 11e eeuw; ARCHIS-waarnemingsnummer 24182; Sarfatij, 1977) en tijdens opgravingen bij de Nederlands Hervormde Kerk (datering 7e tot 10e eeuw; ARCHIS-waarnemingsnummers 24116, 24177, 33474 en 33483; Sarfatij, 1977).

De opgraving bij de Nederlands Hervormde Kerk heeft, naast nederzettingssporen, ook resten van een grafveld uit de Karolingische tijd (8e-9e eeuw) opgeleverd. Het grafveld hoort mogelijk bij de uit 975 stammende St. Laurentiuskapel. In 1133 is op de resten van deze kapel de kerk van de Abdij van Rijnsburg gebouwd, die hier tot in de 16e eeuw heeft gestaan (Sarfatij, 1977).

Een tweede grafveld ligt direct ten noorden van het plangebied. Het betreft een terrein van zeer hoge archeologische waarde met resten van een Merovingische begraafplaats uit circa 560-700 na Chr. (CMA-code 30F-003; Bult & Hallewas, 1990).

Naast middeleeuwse vondsten zijn op twee locaties bij Rijnsburg ook vondsten aangetroffen die van oudere datum zijn. In sportpark Middelmors ten zuiden van het plangebied zijn aardewerkscherven uit de Late IJzertijd gevonden (ARCHIS-waarnemingsnummer 24179; Van Heeringen, 1992: 19 en kaartbijlage 2: vindplaats 3). Ten noordoosten van het plangebied is een prehistorische vuurstenen sikkkel aangetroffen (ARCHIS-waarnemingsnummer 8626). Verder heeft de opgraving bij de Nederlands Hervormde Kerk een aantal fragmenten aardewerk en fragmenten van dakpannen uit de Romeinse tijd opgeleverd (ARCHIS-waarnemingsnummer 24116).

Archeologische verwachting

Op de Cultuurhistorische hoofdstructuur Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek (Provincie Zuid-Holland, 2002) ligt het plangebied in een zone met een redelijke tot grote trefkans op archeologische sporen. Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) geldt voor het plangebied een middelhoge trefkans voor archeologische waarden (ROB, 2001).

De strandwallen, die eventueel in het plangebied kunnen voorkomen, vormen vanaf het Neolithicum aantrekkelijke bewoningslocaties. Van de Rijnafzettingen zijn vooral de zandige oeverwallen archeologisch interessante gebieden; hier kunnen bewoningssporen vanaf de IJzertijd voorkomen. Op grond hiervan gold bij aanvang van het veldonderzoek voor eventuele strandwallen in het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf het Neolithicum en voor eventuele stroomgordelafzettingen van de Oude Rijn een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf de IJzertijd.

In hoeverre ook daadwerkelijk archeologische resten aanwezig zijn in het plangebied, hangt mede samen met de mate van bodemverstoring. Veel strandwallen zijn in de afgelopen eeuwen in het kader van de bloembollenteelt en/of de glastuinbouw op grote schaal vergraven en omgezet. Verder is van oeverafzettingen bekend dat zij door zandwinning en bodemverbetering ten behoeve van de akkerbouw soms aanzienlijk verstoord zijn.

3 Veldonderzoek

3.1 Methodes

Tijdens het veldonderzoek zijn 4 boringen verricht (figuur 1). Er is geboord tot maximaal 4 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

De verschillende boringen geven een homogeen beeld van de geologie in het plangebied. Vanaf het maaiveld is een laag donkerbruin tot grijs, sterk siltig en licht humeus zand met puin aangetroffen. Onder deze laag bevinden zich in alle boringen (licht)blauwgrijze afzettingen met schelpenresten. Deze afwisselend zandige afzettingen met kleilagen en kleiige afzettingen met zandlagen behoren tot de afzettingen van de Rijn en kunnen worden geïnterpreteerd als oeverafzettingen. Op circa 1,4 m -Mv is in alle boringen een veenlaag aangetroffen van circa 0,7 m dik. Hieronder bevinden zich blauwgrijze, kleiige afzettingen met planten- en schelpenresten, naar beneden toe overgaand in zand. In boring 2, die tot 4 m -Mv is gezet, is dit zand tot onderin het profiel aangetroffen. De laatstgenoemde afzettingen kunnen geïnterpreteerd worden als mariene afzettingen (strandwal/strandvlakte), behorend tot de Afzettingen van Calais.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in de boringen geen archeologische indicatoren aangetroffen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

In tegenstelling tot de verwachting op basis van het bureauonderzoek (hoge tot middelmatige archeologische verwachting; zie § 2.2) zijn tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in het plangebied. Op de strandwal zijn geen archeologische indicatoren gevonden. Ook op de oeverwalafzettingen zijn geen aanwijzingen gevonden voor sporen van bewoning.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland (drs. R.H.P. Proos).

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998.** *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Bult, E.J. & D.P. Hallewas, 1990.** Archaeological evidence for the early-medieval settlement around the Meuse and Rhine deltas up to ca AD 1000. In: J.C. Besteman, J.M. Bos & H.A. Heidinga (eds); *Medieval archaeology in the Netherlands. Studies in prae- en protohistorie 4*: 71-90. Van Gorcum, Assen/Maastricht.
- Hallewas, D.P., 1986.** Archeologische gegevens over de middeleeuwse bewoningsgeschiedenis van het mondingsgebied van de Oude Rijn en hun relatie tot het landschap. In: M.C. van Trierum & H.E. Henkes (red.); *Rotterdam Papers V. Landschap en bewoning rond de mondingen van Rijn, Maas en Schelde: 173-182*. Coördinatie Commissie inzake Archeologisch Onderzoek binnen het ressort Rotterdam, Rotterdam.
- Heeringen, R.M. van, 1992.** *The Iron Age in the Western Netherlands*. Proefschrift Vrije Universiteit, Amsterdam.
- Meer, K. van der, 1952.** *De bodemkartering van Nederland, deel XI: De bloembollenstreek*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989.** *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Provincie Zuid-Holland, 2002.** *Cultuurhistorische hoofdstructuur Zuid-Holland: regio Duin- en Bollenstreek*. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- ROB, 2001.** *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Sarfatij, H., 1977.** Die Frühgeschichte von Rijnsburg (8.-12. Jahrhundert), een historisch-archeologisch Bericht. In: B.L. van Beek, R.W. Brandt & W. Groenman-van Waateringe; *Ex horreo. Cingula 4*: 290-302.
- Stiboka, 1982.** *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000; kaartbladen 30 west 's-Gravenhage, 30 Oost 's-Gravenhage*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001.** *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
CMA	Centraal Monumenten Archief
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
Mv	maaiveld
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

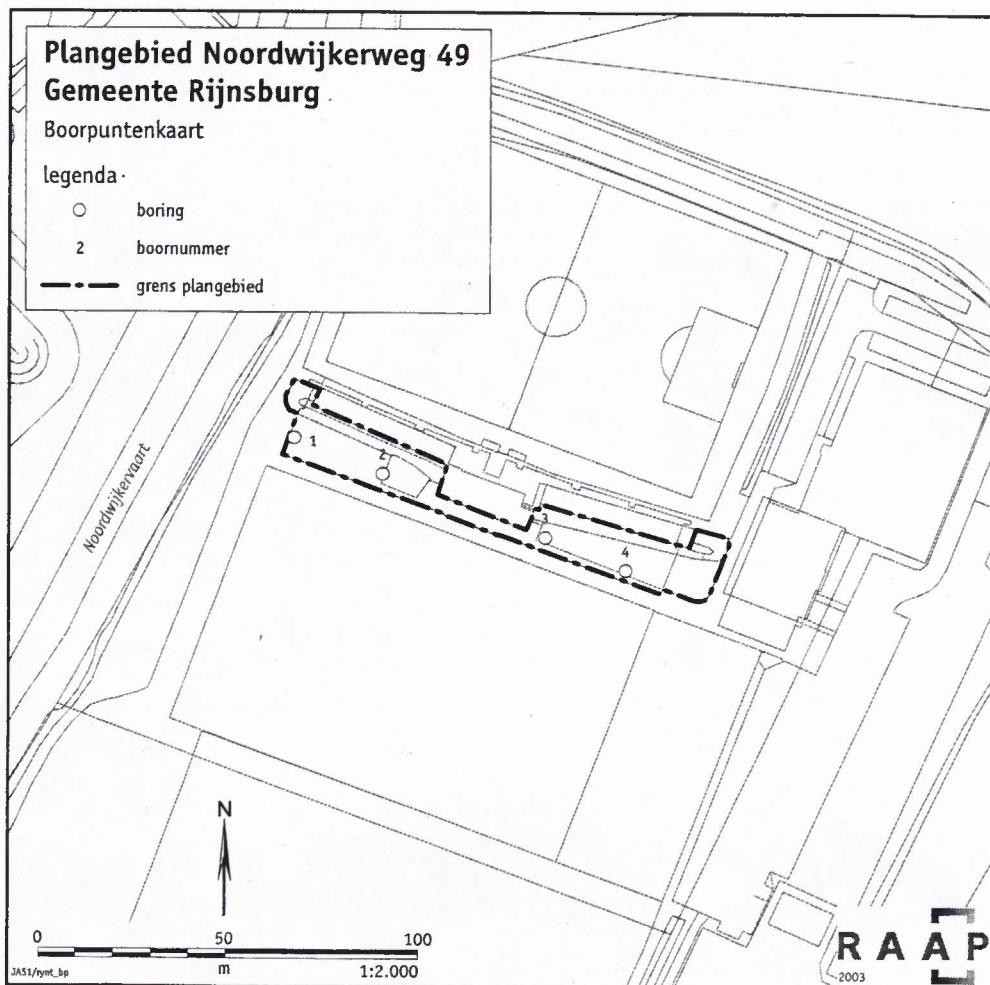
Verklarende woordenlijst

eerdgrond	laag met donkere, min of meer rulle grond, met organische en anorganische bestanddelen)
estuarium	trechtvormige riviermonding met eb- en vloedwerking
geul	brede en diep uitgeslepen aan- en afvoerwegen van de eb- en vloedstroom in een waddengebied
Hollandveen	in het Subboreaal gevormd veen in laag-Nederland (ca. 5000-3000 jaar voor Chr.)
kom	laag gebied waar na overstroming van een rivier vaak water blijft staan en klei kan bezinken
marien	op de zee betrekking hebbend, bij of in zee voorkomend, door of in zee gevormd
oeverafzetting	rug langs een rivier, bestaande uit overwegend kleiafzettingen
oeverwal	uit zandig en zavelig materiaal opgebouwd hoger gelegen strook langs een rivierbedding
prehistorie	dat deel van de geschiedenis waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven
strandwal	door branding en zeestromingen ontstane zandrug parallel aan de kustlijn welke uiteindelijk boven gemiddeld hoogwater uitkomt
stroomgordel	het geheel van rivieroeverwal-, rivierbedding- en kronkelwaardafzettingen, al dan niet met restgeul(en)

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1.
Boorpuntenkaart.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.